

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-68>

УДК 338.246.8(100)

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

MODERNIZATION OF UKRAINE'S ECONOMY IN THE POST-WAR PERIOD

Череп Алла Василівна

доктор економічних наук, професор, декан економічного факультету,
Академік Національної Академії наук вищої освіти України,
Запорізький національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5253-7481>

Лещенко Анатолій Анатолійович

аспірант,
Запорізький національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8718-3836>

Cherap Alla, Leshchenko Anatolii

Zaporizhzhia National University

Стаття досліджує та аналізує виклики та перспективи відновлення економіки України в умовах війни та після її завершення. Увага зосереджена на необхідності модернізації промисловості, адаптації до європейських стандартів через «промисловий безвіз» (АСAA) та гармонізації регуляторних практик. Акцентується на інтеграції України в європейські економічні та технологічні процеси, розвитку «зеленої» енергетики, створенні нових робочих місць, релокації бізнесу та стимулюванні інноваційних галузей. Окремо проаналізовано досвід повоєнної відбудови Німеччини, яка використала план Маршалла для демократичної трансформації, соціальної стабільності та розвитку технологічно-орієнтованої економіки. Підкреслюється ключова роль міжнародної підтримки, інвестиційних механізмів ЄС та розширення експорту до Європи як основи економічної стійкості України. Автори наголошують на важливості стратегічних реформ у сфері врядування, технічного регулювання та впровадження інновацій для забезпечення сталого економічного розвитку та інтеграції в європейські ланцюги доданої вартості.

Ключові слова: модернізація економіки, експорт, відновлення, фінансування, війна, економічне зростання, реформування економіки, міжнародна співпраця.

The article analyzes the challenges and prospects of Ukraine's economic recovery amid the ongoing war and in the post-war period. It highlights the urgent need for industrial modernization, adaptation to European standards via the "industrial visa-free regime" (АСAA), and harmonization of regulatory frameworks to accelerate Ukraine's integration into European economic and technological processes. The focus is placed on developing green energy, creating jobs, relocating businesses, and fostering innovation. Drawing on Germany's post-war recovery experience, particularly the Marshall Plan, the study adapts these lessons to Ukraine's realities, emphasizing democratic governance, social stability, and investment in high-tech industries. The role of international cooperation, EU financial mechanisms, and the expansion of exports to European markets is considered fundamental to Ukraine's long-term economic resilience. Strengthening Ukraine's participation in global value chains is seen as essential for sustainable recovery. A crucial aspect of the analysis is the АСAA agreement, which will allow Ukraine to align industrial standards with EU regulations, reducing trade barriers and boosting exports. EU programs, such as the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA), provide financial support for industrial recovery, digital transformation, and infrastructure projects. Additionally, Ukraine's engagement in European initiatives like the Net Zero Industry Act and the European Critical Raw Materials Act creates new opportunities for supplying strategic resources such as lithium and titanium to the EU. The article also emphasizes the importance of regional economic adaptation, including business relocation, housing development, and labor market integration. The findings suggest that Ukraine's economic recovery depends on comprehensive reforms in governance, industrial policy, and international trade. Implementing European production standards will enhance Ukraine's economic resilience and competitiveness. By prioritizing industrial modernization, digitalization, and green energy, Ukraine can rebuild its economy on a foundation of sustainability and innovation, securing long-term growth within the European and global economic landscape.

Keywords: economic modernization, export, recovery, financing, war, economic growth, economic reform, international cooperation.

Постановка проблеми. В умовах війни Україна зіткнулася з безпрецедентними викликами, які стосуються не лише безпеки, але й економіки, державного управління та соціальної сфери. Відновлення та розвиток мають відбуватися паралельно з воєнними діями, з урахуванням загроз довготривалого конфлікту. Головною проблемою є забезпечення стійкості економіки, модернізація промисловості, релокація підприємств, соціальна адаптація населення, а також інтеграція України до європейських економічних і політичних структур. Водночас відсутність чіткої стратегії модернізації в умовах воєнного стану гальмує прогрес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У статті розглядаються ключові аспекти:

– Досвід післявоєнної відбудови інших країн, таких як Німеччина, яка використала план Маршалла для модернізації економіки.

– Крихтіна Ю. О., Семенцова О. В., Третьяк М. В. визначають важливість євроінтеграції для України як каталізатора економічних і політичних реформ, акцентуючи увагу на ролі державного апарату, релокації бізнесу та важливості співпраці з міжнародними партнерами.

– Аналітичні дані про експортні зміни, структуру економіки та роль міжнародної співпраці.

– Робота над укладенням Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (АСАА), що дозволить гармонізувати українські технічні стандарти з європейськими.

– Роль «зеленої» енергетики, високотехнологічного виробництва та співпраці з міжнародними партнерами у відновленні економіки. Вітер О., Килин О., Стручок Н. вивчають європейські стратегії післявоєнної відбудови економіки, адаптуючи їх до українських реалій.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Серед основних невирішених питань залишається відсутність повного плану модернізації промисловості, який враховує специфіку регіонів України, недостатня інтеграція науки та інновацій у промисловість і відновлювальні процеси, питання забезпечення житлом і робочими місцями для внутрішньо переміщених осіб, складнощі з фінансуванням реконструкції інфраструктури та підприємств у регіонах, що постраждали від бойових дій, недостатня увага до адаптації соціальної політики в умовах війни.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Розробити рекомендації щодо

побудови стратегії відновлення економіки України в умовах війни та після її завершення. Визначити ключові напрями модернізації промисловості з акцентом на інтеграцію у європейські економічні процеси. Дослідити можливість використання міжнародної допомоги, зокрема інструментів ЄС, для фінансування відновлення. Проаналізувати досвід інших країн у післявоєнній реконструкції економіки, зокрема Німеччини, та адаптувати найкращі практики до українських реалій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливістю сучасних війн є їх гібридність та довготривалість. Для України актуальними є питання відновлення та розвитку, не тільки після завершення, але й під час активної фази війни, враховуючи особливості розташування та можливості нашого ворога, необхідно будувати план відбудови з урахуванням вірогідності затягування конфлікту або існування в умовах постійної військової загрози.

Для відновлення та модернізації економіки й державного апарату України, а також для забезпечення демократичного розвитку та економічної безпеки, необхідне впровадження механізмів відкритого врядування й зміцнення співпраці між урядом, громадянським суспільством, бізнесом і міжнародними партнерами. Це потребує реалізації низки суспільно значущих реформ, зокрема у сфері надання якісних державних послуг, відкритості інформації, розвитку інфраструктури тощо [1].

Пріоритетним напрямом залишається розвиток воєнно-промислового комплексу та забезпечення безпеки критично важливого виробництва. Для визначення інших економічних пріоритетів на цей період необхідно оцінити ситуацію в Україні. За даними Міжнародної організації з міграції, які цитує Associated Press, понад 22 мільйони людей були змушені покинути свої домівки або не мають можливості переселитися. Зокрема, близько 13 мільйонів залишили регіони ведення бойових дій. Агентство ООН у справах біженців станом на 6 квітня 2022 року повідомило, що понад 4 мільйони людей залишили Україну після початку вторгнення, і ця кількість може зрости до 7-8 мільйонів [2].

Перебудова економіки відповідно до воєнних потреб та організація тилу, куди перемістилися мільйони людей і сотні підприємств, вимагає негайних заходів. Зокрема, це включає будівництво житла, створення нових виробничих потужностей, релокацію підпри-

емств і забезпечення працевлаштування для працездатного населення [3].

Співпраця між Україною та Європейським Союзом є ключовим напрямком розвитку держави. Україна активно взаємодіє з ЄС у таких сферах, як політика, економіка, наука, технології, культура, освіта та інші. Одним із головних прагнень України є досягнення асоціації з ЄС і розширення можливостей у торгівлі та залученні інвестицій. Значна увага приділяється також підвищенню рівня соціального захисту громадян, розвитку освіти та охорони здоров'я.

Європейський Союз відіграє важливу роль у підтримці цих реформ, надаючи фінансову і технічну допомогу та стимулюючи позитивні зміни. Крім того, ЄС сприяє культурному та освітньому обміну, що допомагає поглибити взаєморозуміння та відкривати нові перспективи для співпраці.

Модернізація України у період війни та післявоєнний час вимагає значних зусиль і часу, але є важливим етапом для покращення якості життя громадян та зміцнення демократичних засад. Демократична трансформація, що передбачає перехід від авторитарного до демократичного управління, охоплює зміни у політичній, економічній та соціальній структурі країни. Це забезпечує дотримання прав людини, свободи слова, права на зібрання, незалежність судової влади, прозорість виборів і управління.

Протягом останнього десятиріччя Україна пройшла непростий шлях демократичних змін. Незважаючи на численні виклики, країна впевнено рухається до розбудови демократії та правової держави, демонструючи сильне громадянське суспільство.

Для подальшого розвитку важливо здійснити політичну реконструкцію.

1. Основні рекомендації включають забезпечення прав людини, свободи слова.

2. Економічна стабільність. Основою підвищення рівня життя громадян є стабільний розвиток економіки. Для досягнення цієї мети слід провести економічні реформи, зокрема приватизацію, забезпечити лібералізацію трудового законодавства, орієнтованого на баланс інтересів працівників і роботодавців, створення рівних умов для всіх учасників ринку. Також важливо стимулювати розвиток бізнесу та покращувати інвестиційний клімат у країні.

3. Розвиток освіти та науки. Підвищення якості освіти й активний розвиток науки сприятимуть зростанню конкурентоспроможності

України на міжнародній арені та забезпечать інтеграцію інновацій у всі сектори економіки.

4. Забезпечення безпеки. Національна безпека є одним із пріоритетів держави. Необхідно посилювати як внутрішню, так і зовнішню безпеку, водночас гарантувати захист прав і свобод громадян.

5. Політична стабільність. Успішний розвиток країни неможливий без стабільності в політичному житті. Важливо запроваджувати ефективний механізм громадського контролю за діяльністю влади, а також забезпечувати прозорість і відкритість у процесі ухвалення державних рішень.

За приклад повоєнної віднови можна взяти досвід Німеччини, яка фінансувалась з джерел Сполучених штатів Америки за їх планом Маршалла

Відбудова Німеччини відбувалась за принципами соціальної ринкової економіки:

1. Ринкова економіка, свобода бізнесу, стимулювання інвестування, вільна конкуренція, приватизація та захист прав власності.

2. Розвиток середнього класу, підтримка дрібного та середнього бізнесу.

3. Регулювання державою пріоритетів розвитку економіки.

4. Справедлива соціальна політика, допомога надається тим хто її потребує.

5. Довіра суспільства до влади.

Так як, Сполучені Штати надавали допомоги, лише за умови відсутності військового виробництва, Німеччина потребувала перебування промисловості, тому головним напрямком було вибрано розвиток науково-технічного прогресу та переорієнтація на зовнішні ринки [4].

Задля стимулювання залучення інвестування було знижено податки на доходи громадян, за цінними паперами та корпоративні податки (з 65% до 50%). Активно фінансувалась будівельна сфера, програма будівництва житла забезпечила домівка не лише німців, а й велику кількість біженців з різних країн Європи, що мало значний поштовх для розвитку інших галузей економіки [5].

Саме на основі нових технологій будувались виробничі потужності в нафтохімічній, машинобудівній, приладобудівній, електроенергетичній, оптичній галузях економіки.

Досвід країн, які проходили процес післявоєнної відбудови, свідчить, що універсального підходу до відновлення економіки після війни не існує. Кожна держава має унікальні економічні, геополітичні та культурні особливості, які визначають специфіку відновлювальних

процесів. Водночас є спільні стратегії, що успішно застосовувалися в різних країнах для післявоєнного відновлення економіки:

1. Державне антикризове регулювання, яке сприяє відновленню національного виробництва та стимулюванню економічної активності.

2. Лібералізація економіки, що дозволяє відкривати ринки та залучати іноземні інвестиції.

3. Розвиток високотехнологічних галузей, які забезпечують інновації та підвищують конкурентоспроможність економіки.

4. Створення експортно-орієнтованої економіки, що сприяє розвитку зовнішньої торгівлі та збільшенню експорту.

5. Залучення зовнішніх фінансових ресурсів, які підтримують процес відновлення та стимулюють розвиток ключових галузей [6].

Саме виходячи з пункту про залучення зовнішніх фінансових ресурсів можна визначити пріоритетність економічної діяльності.

Надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС відкриває широкі можливості для модернізації промисловості, зосередженої на нових технологіях. Це допоможе зміцнити економічну стійкість у період війни та прискорити її структурну перебудову післявоєнного відновлення. Євроінтеграція та виконання зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС (УА), сприяють позитивним зрушенням у промисловому секторі. Зокрема, це стимулює випуск технологічно складнішої продукції, інтеграцію України в європейські ланцюги доданої вартості, роз-

виток підприємництва, проведення реформ і реалізацію спільних інноваційних проєктів у ключових галузях [7].

Розширення доступу українських виробників до ринку ЄС, яке забезпечує УА, створює умови для виробництва більш конкурентоспроможної продукції та інтеграції в європейські економічні процеси. Завдяки Угоді Європейський Союз став основним торговельним партнером України, займаючи 55,2 % у структурі її товарообігу у 2022 році. Лібералізація торгівлі з країнами ЄС, скасування дозволів на перевезення та приєднання до системи спільного транзиту стали важливими кроками для підтримки експорту в умовах війни.

На основі даних Бюлетеню поточного стану торговельних відносин між Україною та ЄС розроблено рис. 1, де вказана динаміка експорту в країни Європейського союзу в 2020–2023 роках.

За результатами 2022 року експорт товарів з України до ЄС зріс на 4,1 %, досягнувши 27,9 млрд дол. США. Проте за перші сім місяців 2023 року обсяг експорту знизився на 11,7 % порівняно з аналогічним періодом 2022 року та становив 23,4 млрд дол. США. Причинами такого скорочення стали зупинка «зернового коридору» і зниження попиту на продукцію гірничо-металургійного комплексу (ГМК) у країнах ЄС. Виробництво продукції ГМК в Україні також зменшилося через наслідки підриву Каховської ГЕС, який позбавив водопостачання важливі підприємства, зокрема ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та АТ «Нікопольський завод феросплавів».

Обсяг експорту в ЄС за 2020-2024 рр.

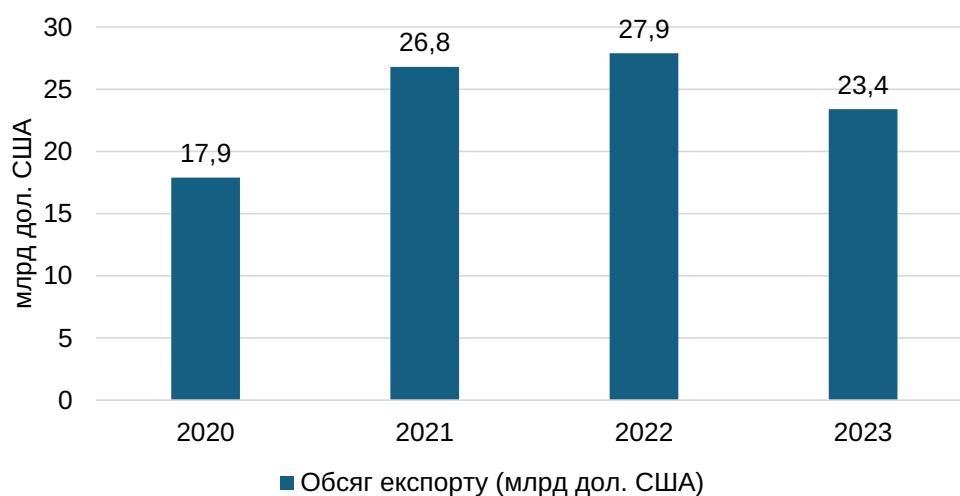

Рис. 1. Обсяг експорту в країни Євросоюзу за 2020–2024 рр.

Джерело: сформовано на основі [8; 9; 10]

Ці виклики є стимулом для подальшої перебудови економіки, розвитку нових технологічних секторів і розширення співпраці з ЄС.

Аналіз структури експорту товарів до ЄС показує, що значна частина постачань досі припадає на сировину та продукцію низького ступеня переробки зображено на рис. 2 та проаналізовано за допомогою даних Держстату [11].

В 2023 році найбільшу частку в експорті займали зернові культури (19,6%), жири та олії (12,7%), чорні метали (9,2%), руди та шлаки (3,4%), а також насіння і плоди олійних культур (8,3%). Серед продукції з вищою доданою вартістю помітну частку становили електричні машини (6,4%), деревина та вироби з деревини (5,3%). На всі інші галузі загалом припадало 28% від експорту.

Стимулювати вихід української продукції з більшою доданою вартістю на ринки ЄС допоможе укладення Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (АСАА, так званий «промисловий безвіз»). Ця угода передбачає взаємне визнання сертифікації продукції між Україною та ЄС і охоплюватиме 27 секторів, переважно у галузі машинобудування. На першому етапі Угода пошириться на три сектори: низьковольтне

обладнання, електромагнітну сумісність і машини.

Гармонізація українських стандартів, технічних регламентів і регуляторних практик із європейськими сприятиме зниженню нетарифних бар'єрів у торгівлі, зменшенню витрат експортерів, розширенню ринків збуту за межами ЄС та підвищенню якості й безпечності продукції на внутрішньому ринку. Реалізація адміністративних та інституційних реформ, необхідних для укладення АСАА, дозволить інтегрувати Україну до європейських і глобальних ланцюгів доданої вартості.

Робота над підготовкою до укладення Угоди АСАА триває вже кілька років. На Міжнародному форумі «Промисловий безвіз» у жовтні 2023 року було відзначено значний прогрес у впровадженні європейських стандартів, ухваленні технічних регламентів і реформуванні відповідних інституцій. У 2022–2023 роках Україна досягла важливих результатів, зокрема стала асоційованим членом європейських метрологічних організацій (EURAMET) і афілійованим членом CEN/CENELEC із 2023 року. Також було імplementовано понад 20 тисяч європейських нормативних документів 15.

Розширення дії АСАА на нові сектори, наприклад фармацевтику, дозволить визнати

Структура експорту в 2023 році

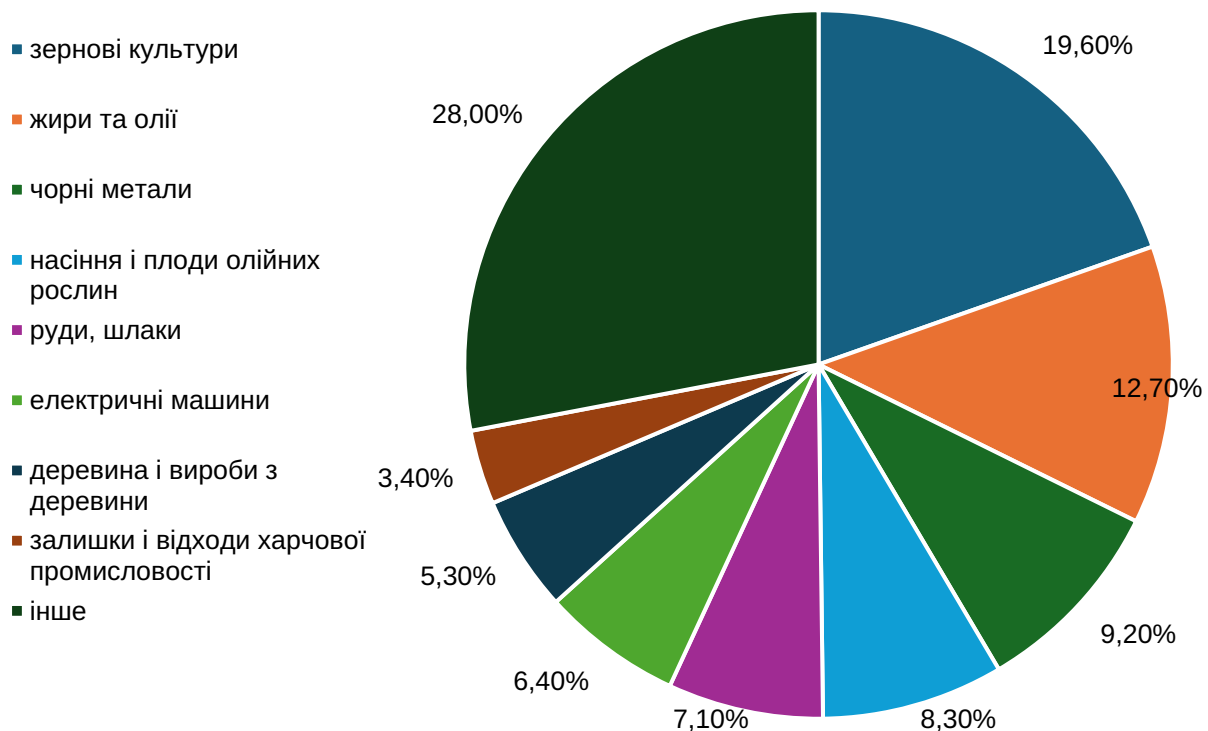

Рис. 2. Структура експорту в 2023 році в країни ЄС

українські сертифікати GMP, що сприятиме розвитку цієї галузі, зниженню цін на ліки для українських споживачів і розширенню асортименту доступних препаратів у ЄС. Для Євро-союзу це створить можливості для диверсифікації постачань якісних ліків за конкурентними цінами.

В умовах війни особливо важливо ініціювати діалог із ЄС щодо підтримки відновлення інфраструктури технічного регулювання, яка зазнала значних руйнувань. Участь України у програмах ЄС, таких як Instrument for Pre-accession Assistance (IPA), допоможе залучити фінансування на відновлення промисловості та впровадження інновацій. Цей інструмент передбачає виділення 14,2 млрд євро на період 2021–2027 років для країн-кандидатів, з акцентом на «зелений» і цифровий перехід [12].

Крім того, в Україні відкриваються нові можливості для співпраці в рамках законів ЄС «Про промисловість із нульовими викидами» [13] та «Про критичні сировини» [14]. Україна може стати ключовим партнером у виробництві та постачанні «зеленої» енергії, а також у видобутку й переробці критичних матеріалів, таких як літій, титан та інші рідкоземельні метали, які необхідні для енергетичних і цифрових технологій.

Стратегічним завданням для України є створення замкнутого циклу виробництва титану, літію та інших важливих ресурсів, що дозволить не лише задовольнити внутрішній попит, а й стати важливим постачальником для європейських партнерів. Це сприятиме модернізації промисловості, створенню нових робочих місць і підвищенню конкурентоспроможності української економіки.

Таким чином, активна інтеграція України в європейський промисловий простір, розвиток технологічних секторів і розширення співпраці з ЄС стануть основою для повоєнного відновлення економіки та її сталого зростання.

Висновки. Аналізуючи вищевказане, можна виділити основні пункти для модернізації економіки України.

1. Гібридна війна формує нову економічну реальність. Україна змушена проводити модернізацію та перебудову економіки під час війни. Це включає розвиток воєнно-промислового комплексу, забезпечення безпеки критично важливих об'єктів та релокацію підприємств у безпечні регіони.

2. Євроінтеграція – ключовий вектор розвитку. Статус кандидата на вступ до ЄС відкриває перед Україною доступ до європейських ринків, програм фінансування та реформ. Особливо важливим є укладення Угоди АСАА («промислового безвізу»), який сприятиме інтеграції української промисловості у європейські та світові ланцюги доданої вартості.

3. Необхідність реформ у сфері врядування. Для відновлення економіки та державного апарату важливо впроваджувати відкриті та демократичні механізми управління, розвивати співпрацю між урядом, бізнесом і громадянським суспільством. Це допоможе забезпечити прозорість і довіру до влади.

4. Структурна перебудова економіки. Пріоритетами повинні стати:

- відновлення промисловості на основі новітніх технологій;
- розвиток високотехнологічних галузей, таких як енергетика, машинобудування, видобуток і переробка критичної сировини;
- створення сприятливого інвестиційного клімату.

5. Соціальні виклики. Війна спричинила масштабне переміщення людей і втрату робочих місць. Тому важливими завданнями є забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, створення нових робочих місць і підтримка малого та середнього бізнесу.

6. Роль міжнародної допомоги. ЄС та інші міжнародні партнери відіграють ключову роль у відновленні економіки України. Програми, такі як Instrument for Pre-accession Assistance (IPA), можуть забезпечити фінансову підтримку для реформування промисловості, розвитку науки та технологій, а також відбудови інфраструктури.

7. Приклад для наслідування. Досвід післявоєнної відбудови Німеччини за допомогою плану Маршалла є важливим уроком для України. Пріоритетом має стати розвиток науково-технічного прогресу, стимулювання інвестицій та створення конкурентоспроможної економіки з експортною орієнтацією.

Відновлення та модернізація України потребують комплексного підходу, який враховує не лише економічні, але й політичні, соціальні та технологічні аспекти. Євроінтеграція є потужним інструментом для досягнення цих цілей, але для успіху потрібні зусилля як всередині країни, так і на міжнародному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Крихтіна Ю. О., Семенцова О. В., Третяк М.В. Відновлення та модернізація економіки та державного апарату України у повоєнний час. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2024. № 85. URL: <http://btie.kart.edu.ua/article/view/306331> (дата звернення: 05.12.2024).
2. Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни: Указ Президента України № 266/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/2022#Text> (дата звернення: 05.12.2024).
3. Гонтар З. Г. Модернізація України у воєнний та післявоєнний період: соціально-правові та політичні реформи. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 6 (12). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/5090/5119> (дата звернення: 05.12.2024).
4. Череп А. В., Лещенко А. А. Сутнісні характеристики відновлення країн світу після збройних конфліктів. *Проблеми економіки*. 2022. № 4. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001398379> (дата звернення: 10.12.2024).
5. Від руїн до світового лідерства в економіці. *Економічна правда*. 2022. 27 червня. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/27/688588/> (дата звернення: 10.12.2024).
6. Вітер О., Килин О., Стручок Н. Європейські стратегії післявоєнної відбудови економіки. *Таврійський науковий вісник*. 2023. № 16. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.2> (дата звернення: 06.12.2024).
7. Перспективи модернізаційних зрушень у промисловості України в процесі євроінтеграції. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/perspektyvy-modernizatsiyukh-zrushen-u-promyslovosti-ukrayiny-v-protseji> (дата звернення: 10.12.2024).
8. Бюлетень поточного стану торговельних відносин між Україною та ЄС в 2021 році. URL: https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=6b2412a2-219c-4aa9-b4ef-87f9690e520f&lang=uk-UA&title=BiuletенPotочноgоStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkrainoiuTas&utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 11.12.2024).
9. Бюлетень поточного стану торговельних відносин між Україною та ЄС в 2022 році. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail/5db05993-288d-4981-9f26-f0f6efe586e2?lang=uk-UA&title=BiuletенStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkrainoiuTasU2022-Rotsi> (дата звернення: 11.12.2024).
10. Бюлетень поточного стану торговельних відносин між Україною та ЄС в 2023 році. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail/ae131754-36dc-4e6f-9a8f-89e872b8b451?lang=uk-UA&title=BiuletенPotочноgоStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkrainoiuTas> (дата звернення: 11.12.2024).
11. Експрес-випуск: Зовнішня торгівля України товарами у 2024 році. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2024/02/04.pdf> (дата звернення: 12.12.2024).
12. New Cohesion policy 2021– 2027. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_en (дата звернення: 12.12.2024).
13. Net Zero Industry Act. Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on establishing a framework of measures for strengthening Europe's net-zero technology products manufacturing ecosystem (Net Zero Industry Act). 16 March 2023. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/net-zero-industry-act_en (дата звернення: 12.12.2024).
14. European Critical Raw Materials Act. Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on establishing a framework for ensuring a secure and sustainable supply of critical raw materials and amending Regulations (EU) 168/2013, (EU) 2018/858, 2018/1724 and (EU) 2019/102. 16 March 2023. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/european-critical-raw-materials-act_en (дата звернення: 12.12.2024).
15. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2022 рік. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf (дата звернення: 12.12.2024).

REFERENCES:

1. Krykhtina, Yu. O., Sementsova, O. V., & Tretiak, M. V. (2024). Vidnovlennia ta modernizatsiia ekonomiky ta derzhavnoho aparatu Ukrainy u povoiennyi chas [Restoration and modernization of Ukraine's economy and public administration in the post-war period]. *Visnyk Ekonomiky Transportu i Promyslovosti* [Bulletin of Transport and Industry Economics], (85). Retrieved from <http://btie.kart.edu.ua/article/view/306331> (accessed December 5, 2024).
2. President of Ukraine. (2022). Pytannia Natsionalnoi rady z vidnovlennia Ukrainy vid naslidkiv viiny: Ukaz Prezydenta Ukrainy No. 266/2022 [Issues of the National Council for the Recovery of Ukraine from the Consequences of the War: Decree of the President of Ukraine No. 266/2022]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/2022#Text> (accessed December 5, 2024).

3. Hontar, Z. H. (2023). Modernizatsiia Ukrainy u voiennyi ta povoiennyi period: Sotsialno-pravovi ta politychni reformy [Modernization of Ukraine in wartime and post-war period: Socio-legal and political reforms]. *Aktualni Pytannia u Suchasni Naukovi* [Current Issues in Modern Science], (6), (12). Retrieved from <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/5090/5119> (accessed December 5, 2024).
4. Cherep, A. V., & Leshchenko, A. A. (2022). Sutnisni kharakterystyky vidnovlennia krain svitu pislia zbroinykh konfliktiv [Essential characteristics of post-conflict recovery of countries]. *Problemy Ekonomiky* [Economic Problems], (4). Retrieved from <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001398379> (accessed December 10, 2024).
5. Vid ruin do svitovoho liderstva v ekonomitsi [From ruins to world economic leadership]. (2022, June 27). *Ekonomichna Pravda* [Economic Truth]. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/27/688588/> (accessed December 10, 2024).
6. Viter, O., Kylin, O., & Struchok, N. (2023). Yevropeiski stratehii pisliavoiennoi vidbudovy ekonomiky [European strategies for post-war economic recovery]. *Tavriiskyi Naukovyi Visnyk* [Tavriya Scientific Bulletin], (16). <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.2> (accessed December 6, 2024).
7. Perspektyvy modernizatsiinykh zrushen u promyslovosti Ukrainy v protsesi yevrointehratsii [Prospects of modernization shifts in Ukraine's industry in the process of European integration]. (n.d.). National Institute for Strategic Studies. Retrieved from <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/perspektyvy-modernizatsiinykh-zrushen-u-promyslovosti-ukrayiny-v-protsesi> (accessed December 10, 2024).
8. Biuleten potochnoho stanu torhovelykh vidnosyn mizh Ukrainoiu ta YeS v 2021 rotsi [Bulletin of the current state of trade relations between Ukraine and the EU in 2021]. (n.d.). Retrieved from <https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=6b2412a2-219c-4aa9-b4ef-87f9690e520f&lang=uk-UA&title=BiuletenPotochnogoStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkrainoiuTas> (accessed December 11, 2024).
9. Biuleten potochnoho stanu torhovelykh vidnosyn mizh Ukrainoiu ta YeS v 2022 rotsi [Bulletin of the current state of trade relations between Ukraine and the EU in 2022]. (n.d.). Retrieved from <https://me.gov.ua/Documents/Detail/5db05993-288d-4981-9f26-f0f6efe586e2?lang=uk-UA&title=BiuletenStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkrainoiuTasU2022-Rotsi> (accessed December 11, 2024).
10. Biuleten potochnoho stanu torhovelykh vidnosyn mizh Ukrainoiu ta YeS v 2023 rotsi [Bulletin of the current state of trade relations between Ukraine and the EU in 2023]. (n.d.). Retrieved from <https://me.gov.ua/Documents/Detail/ae131754-36dc-4e6f-9a8f-89e872b8b451?lang=uk-UA&title=BiuletenPotochnogoStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkrainoiuTas> (accessed December 11, 2024).
11. Ekspres-vypusk: Zovnishnia torhivlia Ukrainy tovaramy u 2024 rotsi [Express release: Ukraine's foreign trade in goods in 2024]. (2024). State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from <https://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2024/02/04.pdf> (accessed December 12, 2024).
12. European Commission. (n.d.). New Cohesion Policy 2021–2027. Retrieved from https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_en (accessed December 12, 2024).
13. European Commission. (2023, March 16). Net Zero Industry Act: Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on establishing a framework of measures for strengthening Europe's net-zero technology products manufacturing ecosystem (Net Zero Industry Act). Retrieved from https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/net-zero-industry-act_en (accessed December 12, 2024).
14. European Commission. (2023, March 16). European Critical Raw Materials Act: Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on establishing a framework for ensuring a secure and sustainable supply of critical raw materials and amending Regulations (EU) 168/2013, (EU) 2018/858, 2018/1724 and (EU) 2019/102. Retrieved from https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/european-critical-raw-materials-act_en (accessed December 12, 2024).
15. Zvit pro vykonannia Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom za 2022 rik [Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union for 2022]. (n.d.). Retrieved from https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf (accessed December 12, 2024).